

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 175/2013-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. marca 2013 predbežne prerokoval sťažnosť M. Z., P., zastúpeného advokátom JUDr. P. A., B., ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 7 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práv podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 39 Listiny základných práv a slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 23 To 97/2012 z 24. septembra 2012, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. Z. o d m i e t a pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. novembra 2012 doručená sťažnosť M. Z. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 7 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práv podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 39 Listiny

základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 23 To 97/2012 z 24. septembra 2012 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej prílohy vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Partizánske (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 129/2011 z 5. marca 2012 bol sťažovateľ uznaný vinným z prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona, pretože *„dňa 10. 12. 2010 v čase o 23,30 hod. v P., časť Š., na ul... pred pohostinstvom K. po predchádzajúcej slovnej roztržke udrel skleneným pohárom do oblasti ľavého ucha a ľavej spánkovej časti M. B., čím obžalovaný M. Z. spôsobil M. B. tržno-zmliaždenú ranu na lastúre ľavej ušnice, s reálnou dobou liečenia v trvaní 5 dní“*, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 6 mesiacov, ktorého výkon bol podmiennečne odložený a bola mu určená skúšobná doba 12 mesiacov. O odvolaní sťažovateľa proti výroku o vine a treste tohto rozsudku okresného súdu rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že toto ako nedôvodné zamietol.

3. Sťažovateľ v úvode sťažnosti poukazuje na skutkový stav veci, hodnotí jednotlivé dôkazy vykonané na hlavnom pojednávaní, cituje relevantné ustanovenia Trestného poriadku a odkazuje na vybranú judikatúru ústavného súdu. Zároveň poukazuje aj na skutočnosť, že druhý účastník roztržky M. B. bol rovnako trestne stíhaný, neskôr obžalovaný a aj odsúdený. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 2 T 88/2011 zo 7. decembra 2011 uznal M. B. vinného z prečinu ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, pretože *„dňa 10. 12. 2010 v čase o 23,30 hod. v P., časť Š., na ul... pred pohostinstvom K. po predchádzajúcej slovnej roztržke viackrát udrel zovretou päťou ruky do oblasti tváre M. Z., následkom čoho M. Z. spadol do kríkov a zostal dezorientovaný, pričom sa precitol až keď ho niekto dvíhal z kríkov, čím obžalovaný M. B. spôsobil M. Z. pomliaždenie hlavy v oblasti spánkovo temennej vľavo, pomliaždenie nosa so zlomeninou nosných kostí, pomliaždenie ľavej strany tváre s krvným výronom pod ľavou očnicou, pomliaždenie v oblasti medzičlánkového zhybu 4. prsta ľavej ruky a zlomeninu prednej a zadnej steny čelustnej dutiny s dobou liečenia a dobou obmedzenia obvyklého spôsobu*

života v trvaní 28 dní“, za čo mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 6 mesiacov, ktorého výkon bol podmienenčne odložený a bola mu určená skúšobná doba 12 mesiacov.

4. Na odôvodnenie sťažnosti sťažovateľ bližšie uviedol:

«Už jednoduchým porovnaním opisov toho istého skutku, ako sú uvedené v rozsudku Okresného súdu Partizánske 2 T/88/2011 a v rozsudku Okresného súdu Partizánske vydaného v predmetnej veci 2 T/129/2011 je zrejmé, že hoci išlo o jeden skutok, jeho popis a hodnotenie je podstatne rozdielne.

Je nesporné, že obe konania popísané v týchto rozsudkoch sa stali v tom istom čase, na tom istom mieste, medzi tými istými účastníkmi a za tých istých okolností. Tak, ako je popísaný priebeh skutkového deja v jednom aj v druhom rozsudku, neobsahuje konštatovanie preukázanej skutočnosti, a to konkrétne, v ktorom časovom momente malo vlastne dôjsť zo strany obž. Z. k údajnému úmyselnému použitiu pohára ako zbrane proti poškodenému.

V rozsudku 2 T 88/2011 (B.) súd konštatuje, že bola preukázaná predchádzajúca slovná roztržka medzi obžalovaným a poškodeným, a potom odsúdený B. viackrát udrel zovretou päťou M. Z., ktorý v dôsledku toho spadol do kríkov, zostal dezorientovaný a precitol až po tom ako ho iní dvíhali z kríkov.

V prvostupňovom rozsudku proti M. Z. súd ako preukázaný priebeh skutkového deja opisuje tak, že v tom istom čase a na tom istom mieste za rovnakých podmienok, ktorými bola predchádzajúca slovná roztržka mal naopak, M. Z. udrieť M. B. skleneným pohárom do ľavej spánkovej časti.

Z uvedeného vyplýva, že odvolaním napadnutý rozsudok prvostupňového súdu v časti výroku o popise skutkového deja je vo vzťahu k takej istej časti už právoplatného rozsudku vo veci M. B., v skutočnosti nepreskúmateľný. Sťažovateľ je toho názoru, že uvedený stav dvoch rozsudkov, rozdielne hodnotiacich priebeh toho istého deja je v právnom štáte neprípustný...

Ďalším pochybením súdu, majúcim bezprostredný vplyv na vydané rozhodnutie je, že súd sa vôbec nezaoberal otázkou existencie úmyslu, konať v rámci tohto incidentu s akoukoľvek zbraňou. Záver súdu, že k výtržnosti došlo závažným konaním, a to s použitím

zbrane je účelové a nepodložené. Sťažovateľ musí konštatovať, že súd svoje tvrdenie, že „obžalovaný chcel použiť pohár na útok voči hlave poškodeného“ nepodložil jediným odkazom na vykonané dokazovanie.

Je pravdou, že sťažovateľ mal v ruke pohár, ale tento bol z časti naplnený pivom. Je iba zrejmé, že ak by sa niekto išiel biť a chcel na to použiť pohár ako zbraň, použil by prázdny pohár. Odvolací súd síce uvádza, že nie je dôležité, či sťažovateľ už šiel k M. B. s úmyslom použiť pohár ako zbraň, avšak nijako sa nevysporiadal s námietkou, že ani ďalšie použitie pohára nedokazuje úmysel použiť ho ako zbraň, skôr naopak, takýto úmysel vylučuje. Odvolací súd tieto námietky ignoroval a nijako sa s nimi nevysporiadal.

Je pritom zrejmé, že ak by si sťažovateľ rozmyslel svoj pôvodný zámer dopiť pivo a počas roztržky s M. B. sa rozhodol použiť pohár ako zbraň, úder by viedol tak, aby k úderu došlo najtvrdšou časťou pohára. V danom prípade však kontakt pohára s telom poškodeného bol v mieste, kde pohár je najtenší t. j. v jeho hornej časti. Išlo o pohár z tenkého skla ktoré je citlivé na náraz.

Rovnako je zrejmé, že ak by sťažovateľ mal úmysel „útočiť“ pohárom na M. B., tak po rozbití pohára, by jeho zostatok neodhodil, ale použil by ho na ďalší útok, takáto zbraň by napokon bola možno ešte účinnejšia. Takto však sťažovateľ nekonal. Naopak, pohár po jeho rozbití ihneď pustil.

Z popísaného konania sťažovateľa (pričom tento skutkový dej akceptovali aj súdy) nie je možné odvodiť a najmä nad rozumnú pochybnosť preukázať, že sťažovateľ konal s úmyslom použiť pohár ako zbraň...

Nemenej významným pochybením oboch všeobecných súdov je nedostatočné odôvodnenie ich rozhodnutí (tento nedostatok je napokon čiastočne nerozlučne spätý aj s vyššie uvedenými pochybeniami).

Základom skutkovej podstaty prečinu výtržníctva je práve dopustenie sa výtržnosti, prípadne hrubej neslušnosti. Prvostupňový súd uzavrel, že v danom prípade sa sťažovateľ dopustil výtržnosti tým, že narušil záujem spoločnosti na ochrane pokojného občianskeho spoluzitia, keď na mieste verejnosti prístupnom napadol iného. Odvolací súd sa k otázke, či a v akom smere sa sťažovateľ dopustil výtržnosti alebo hrubej neslušnosti, nevyjadril.

Sťažovateľ má za to, že strohé odôvodnenie prvostupňového súdu a absencia odôvodnenia zo strany odvolacieho súdu majú za následok nepreskúmateľnosť oboch rozhodnutí.

Samotný Trestný zákon definíciu výtržnosti nepozná, avšak súdna prax, reprezentovaná napr. judikátom NS ČSR č. 44/1990, ustálila, že „výtržnosťí ve smyslu ustanovení § 202 tr. zákona je jednání, které závažným způsobem narušuje veřejný klid a pořádek a je pro ně typický zjevně neuctivý a neukázněný postoj pachatele k zásadám občanského soužití, jde zpravidla o násilný nebo slovní projev takového charakteru, že hrubě uráží, vzbuzuje obavy o bezpečnost zdraví, majetku nebo výrazně snižuje vážnost většího počtu osob současně přítomných“. Aj v prípade citovaného rozhodnutia NS ČSR najvyšší súd konštatoval, že v danom prípade došlo k stretu iba medzi dvoma individuálne určenými osobami bez toho, aby „přitom došlo k urazení, ohrožení, popř. obtěžování ostatních hostů přítomných v pohostinství“. V tomto ohľade sú oba prípady dokonca totožné. Aj v prejednávanej veci nešlo o narušenie verejného poriadku či ohrozovanie väčšieho počtu osôb, práve naopak, za účelom diskusie sťažovateľ spolu s M. B. poodišli od stola a ostatného osadenstva a až následne došlo k potýčke...

Z vyššie uvedených námietok je podľa sťažovateľa zrejmé, že pochybenia všeobecných súdov v danej veci vykazujú také nedostatky v skutkovom a právnom posúdení veci, ktoré svojou podstatou a rozsahom odôvodňujú záver, že zo strany súdov došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa. Posudzovanie dôkazov v rozpore s ich znením, a to bez akéhokolvek odôvodnenia takéhoto nelogického postupu, vychádzanie z neexistujúcich, resp. v spise sa nenachádzajúcich údajných dôkazov, neodôvodnené prenášanie dôkazného bremena, či subsumovanie zisteného skutkového stavu pod absolútne nevhodné ustanovenia právnych predpisov, sú takými pochybeniami odvolacieho súdu, ktoré naplňajú znaky arbitrárnosti v rozhodovaní.»

5. V petite sťažnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že jeho označené práva boli porušené, uznesenie krajského súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Súčasne žiadal priznať náhradu trov právneho zastúpenia v sume 323,50 €.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Obdobné právo zaručuje aj čl. 36 ods. 1 listiny.

Podľa čl. 49 ústavy len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie. Rovnakú záruku obsahuje aj čl. 39 listiny.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu

Podľa čl. 7 ods. 1 a 2 dohovoru nikoho nemožno odsúdiť za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, nebolo podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva trestným činom. Takisto nesmie byť uložený trest prísnejší, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu. Tento článok nebráni súdaniu a potrestaniu osoby za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, bolo trestné podľa všeobecných právnych zásad uznávaných civilizovanými národmi.

7. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. Z ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústava rozdeľuje ústavnú ochranu základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. V čl. 127 ods. 1 ústavy už spomenutý princíp subsidiarity znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať jeho sťažnosťou iba vtedy, ak sa nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sa namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci

na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06).

10. K sťažnostným námietkam sťažovateľa týkajúcim sa tvrdeného porušenia jeho označených práv napadnutým uznesením krajského súdu ako odvolacieho súdu ústavný súd konštatuje, že obsahová stránka jeho námietok je v podstatných častiach subsumovateľná pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku – rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Sťažovateľ totiž v podstatnom namieta

(i) právnu kvalifikáciu zisteného skutku ako prečinu výtržníctva, čo podľa jeho názoru v danom prípade vychádzajúc z dovtedajšej judikatúry všeobecných súdov neprichádzalo do úvahy, a

(ii) právnu kvalifikáciu zisteného skutku ako spáchaného závažnejším spôsobom konania – so zbraňou, kde poukazuje na absenciu úmyslu použiť sklenený pohár od piva ako zbraň.

11. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si sťažovateľ ako účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých sťažovateľovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy. Keďže proti napadnutému uzneseniu krajského súdu ako súdu odvolacieho je možné zo sťažovateľom tvrdených pochybení podať dovolanie (§ 371 Trestného poriadku), právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa má Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací, čím je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie a rozhodnutie.

12. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ktoré sú viazané na to, že sťažnosti by bolo vyhovené (zrušenie uznesenia krajského súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie, náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2013